

Мектеп жасына дейінгі баланың сенсорикасын дамыту

Орындаған; Мухамединова А. А.

Тексерген; Жамангарина М. А.

Жоспар

1. Сенсорика жайлы түсінік
2. Мария Монтессори
3. Мария Монтессори қағидасы
4. Монтессори әдістемесі
5. Бағдарламаның талабы

Сенсорика жайлы түсінік

Сенсорика латындармен аудармада сезім мүшелері арқылы орындайтын қабылдауды білдіреді. Психологияларда және физиология сенсорикалық сезінулердегі мәлеметті білдіреді. Сенсорика-функциялардың бірі, сезгіштік пен қатар қоршаған орта туралы мәлеметті қабылдауының әдісінің бірі болып табылады. Мысалы: көрермен, акустикалық иіс сезу және әрі қарай организмнің сенсорлық жүйелердің бір белгісі болады.

Сенсорика К.Г.Юнга типологияларда “сезіну” деп аталады.

Сенсориканың айырмашылық ерекшелігі бұл функцияны позицияларымен әлеммен өзара әрекеттесуі. Сенсорика әлемі- бұл сезімдері органдары арқылы қоршаған ортаның заттарымен, пішінімен, түсімен қолдануға болады. Сенсорикада саусақ маторикасы жұмыс істейді.

Мария Монтессори 1870 жылы 31 тамызда Италияның кішкентай қалашығы Чиаравалледе дүниеге кед. 19 ғасырдың екінші жартысында әйелдерге қатал католик Италиясында білім алу міндетті емес еді. Бірақта Мария бала кезінен сирек кездесетін қабілеттіліктерді көрсетті. Мария Монтессори бала дәрігері болғысы келді. Ол 26 жасында Италияда бірінші әйел-дәрігері болды.

Университеттік ауыруханада дәрігердің ассистенті болып жұмыс істеді, М. Монтессори мүмкіндіктері шектеулі балалармен алғаш соқтығысты. Бұл балалар әлемнен оқшауланған, өз-өздерімен берілген, тұтқындарша сенделіп жүрген. Бақылау кезінде дәрігер Монтиссори бірінші рет балаларға дамытушы ортаның керек екенін ойлады.

Мүмкіндіктері шектеулі балалардың оқуы мен емінің мәселесінің бәрін тереңірек түсіне отырып, бұл балалардың мәселесі-педагогтардікі, ал медицинаныкі емес деген ойға келді, бұндай балалармен емханада емес, мектептер мен балабақшада жұмыс істеу керек болды.

Мария Монтессори қағидасы

- Саған өзі (пішін қандай болса даға) ешқашан балаға тию
- Бала туралы ешқашан жаман сөйлем,
- Балада дамуды жақсы шоғырланған,
Бола ортаның дайындығында белсенді. Тұрақты педант оған деген қамқорлығын көрсет. Бала конструктивтік өзара іс-әрекет онымен орнатуға көмектес. Әр өршітуші материалды орынды көрсет және онымен жұмыстың дұрыс тәсілдері .
- Әрқашан тыңда және саған бұрылған балаға жауап бер.
- Қате жіберетін баланы түзет, және қазір істей алады немесе оны біраздан соң түзету, бірақ материалдың кез-келген дұрыс емес пайдалануын дереу қатты бөгел және кез-келген әрекет, қауіпсіздік алапат баланың өзіне немесе басқа балалар, оның дамуына. Баласы демалатын сыйла немесе бақылайтын ол жасаған ол туралы ойланатын жұмысқа басқа, немесе жасайын деп жатыр. Оны ешқашан шақырма және басқа белсенді әрекеттерге үйрет.
- Көмектес, іздеген жұмысын және оны дұрыс таңдау.
- Бұған, қамқорлықпен, ұстамдылық қоршаған әлем және тыныштықпен, қайрымдылық және махаббатпен жаса. Өз әзірлікті іздестіру кезінде тапқан бала үшін анық көмектесу жаса,
- Баланың үндеуіне әрқашан жақсы үлгілерін пайдалан.

Монтессориға арналған жасалу

Ұстаздың бұл рөлі күшке біз үшін үйреншікті мұнда күшті ерекшеленеді: мұғалім, бала жүргізбегенінде емес, өзі оған жүргенінде. Монтессори ұран - педагогика мұғалім аударылған баланың сөзі болды: "Маған көмек өзіне жасау". Монтессори жүйе бойымен жұмыс істейтін ұстаз дербестікке талпынысын балаға әрқашан танады және, бұл оның өтінішісіз байлап-матамайды және жауап бермеген сұрақтарға жауап беру. Ол дағдыларды әр түрлі түрлер балада белгілі жаста жақсы барлығы тәрбиелегенін дәлелдеп алды, әйтпесе қалыптастыру олардың үшін қолайлы сәті еңі айрылып қалуға болады. Балдырған үш жылға дейін өз орта инстинктілік даму арқылы сіңіреді - көру, дыбыс, иіс сезу қаблеті, сезу. Баланың 6 жасына үштен 6-ға дейін кезеңге "Құрылысшы өзінің өзіне" атауға болады: ол өз таңдауға ұмтылып болжағыш және өз қызметін, ересек өз-өзіне қызмет көрсетіп, көру. Ал келесі кезең оны "қоршаған әлемнің зерттеушісі" позиция болады.

Монтессори әдістемесі

Монтессори әдістемеге сәйкес, бала үшін өз даму үшін қажетті болған дұрыс сөз "сіңіреді" тапқан әдейі дайындалған мәдени өршітуші ортаны жасайды, бойына сенсор әсерлерін алады, үндеудің тәсілдері әр түрлі бұйымдармен меңгереді. Бала бұны ортамен қабылдайды және әдейі, және аңғарылмаған, қызметтің әр түрлі түрлерінде еркін өзін көрсетеді.

Бұл ретте балада кез келген уақытта "Монтессори - материалдарға" қол жеткізу деп аталатын болуы керек. Оқу құралдарымен аралық орташа бірдеңе бұл және өршітуші ойындармен: (цилиндрлар, конустар, және) геометриялық денелер. Мысалы, кейбірі текшелер, қоңыр баспалдақ, қызыл штангалар қызғылт мұнарасының тән түсі болады) немесе фактура кедір-бұдырлық.

Жәрдемақы міндетті түрде табиғи материалдардан жасалынуы керек. Яғни, тән, әрлендіру жыл жасау олардың уақытынан жүз шақты не іс жүзінде бұлжымайды. АҚШ, Голландияда оларды өндіреді. Өкінішке орай, жәрдемақы арзан емес: балалар Садаосын Лариса Климанова, тобының ұйымдастыру үшін орташа жинағы арналған \$2000, жанында тұрады ал омбы өндірісі толық комплект - \$4000. жанында.

Монтессоридің әдістемелік жетіспеушілігі

Жүйе Монтессори кемшіліктердің бірлері аналитикалық қабілеттіліктер, логика, ұсақ кішкене моторды басым дамуды болып көрінеді, баланы әлемнің шығармашылық қабылдауын дамуды болмайды.

Монтессори әдістемесін балалар көркем шығармашылығын даму, баланың дамуында оның ауытқуымен есептей және онының ойдан шығарылған әлемге бол мәселелерінен күтумен ескермейді.

Әрине, баланың дамуында кітап рөл ешқандай да мағына қоса берілмейді, олар тыйым салынған емес, керісінше қажетті басынады. Ал сіз оқуды ұнатпайтын бала елестеттіңіз, әлде ең болмаса оқуға дағдыланбады ма? Әлдеқалай оған мектепте тура келеді ме? Әдеби әлемді зор бөлікті оны таныстырмайды ма?

«ҚЫЗҒЫЛТ МҰНАРА»

2, 5 жастан жоғары. 10 кубтық табиғи ағаштан лакпен көмкеріліп жасалған, ұзын қабырғалары 10-нан 1 см-ге дейін азайады, оған 2 қосымша кішкене текше жинағы кіреді.

Бұл материалмен жұмыс істегенде, бала көзбен шамалы айыруға үйренеді, сонымен қатар көру сезімі айқындалады, қозғалыс координациясы дамиды, зейін қояды, заттарды салыстырып және бір қатарға қалыптастырады, ал одан кейін түсінеді: “үлкен-кіші”, “үлкенірек-кішірек”. Математикаға дайындық болып табылады.

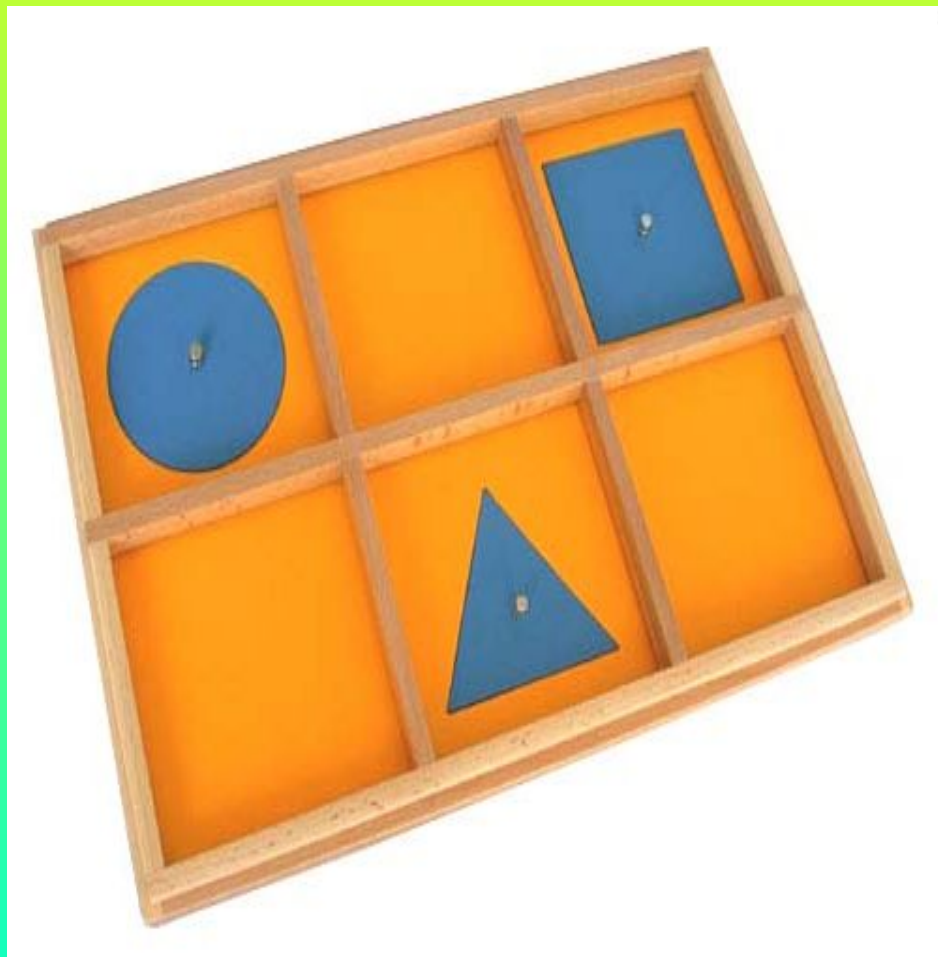
Шу қорапшалары

Көк және қызыл қақпақты екі ағаш қорапша, оның әр біреуінде 6 цилиндрдан құралған, қағып-соғу кезінде дыбыс шығарады.

Демонстрациялық стенд

Рамамен ағаш
поднос және үш
геометриялық
фигуралар:
шеңбер, шаршы,
үшбұрыш

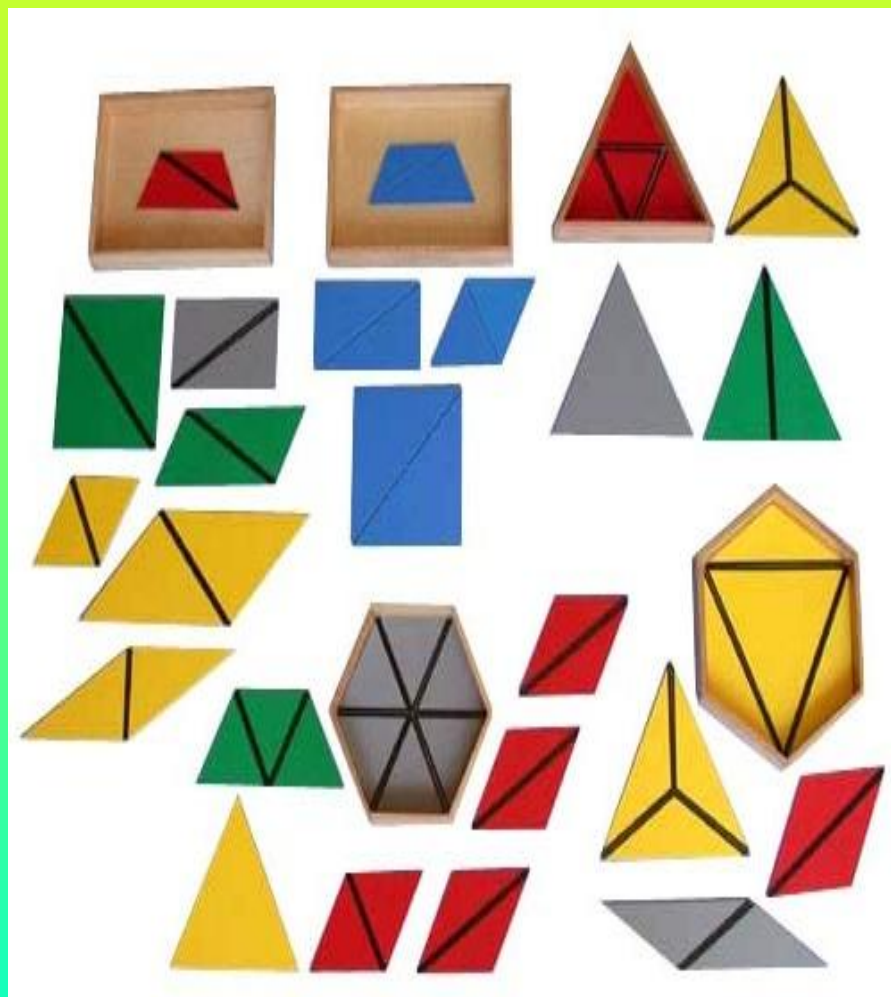
Мата мен жәшік

Ағаш жәшіктегі
мата үлгілері
(Маталардың
жұптары)
зығыр, мақта,
жібек, тері,
жүн, жасанды
тері. Сипап
сезу сезімін
дамыту үшін.

Конструктивтік үшбұрыштар

5 ағаш жәшік: 2 тік төртбұрышты, 1 үшбұрыштық, 1 үлкен алты бұрышты және 1 кішкентай алты бұрышты жәшік.

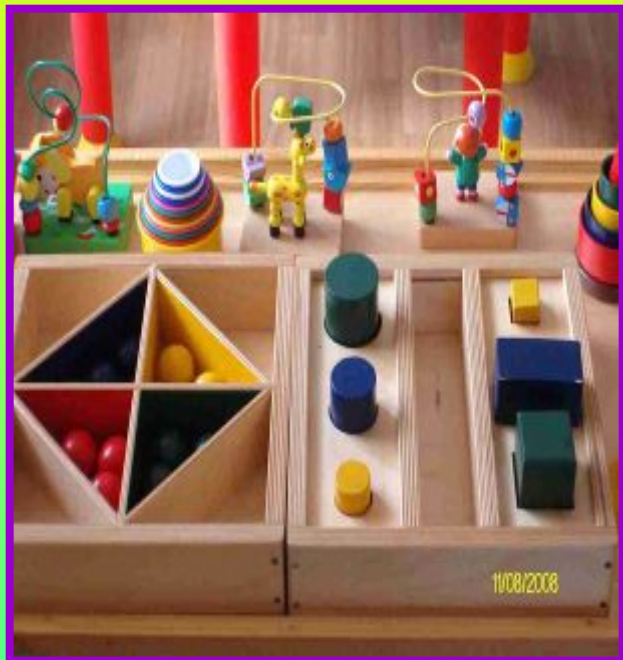

Бағдарламаның талабы

2 ден 3 ке дейінгі сенсорика тәрбиесі бойынша
тәрбиелеу:

- (текше, кірпіш, шар, призма) пішінін танып білу
- (шеңбер, овал, шаршы, тік төртбұрыш) фигураларды жазықтықта ара қатынаста бағдарласын
- түске, пішінге, шама бойымен біркелкі бұйымдарды салыстырып, ара қатынасын белгілеп, топтау
- бұйымдарды пішінмен ерекшелесін,
- шеңберіде көлбеу, дөңгелек, қысқа және ұзын сызықтар өткізсін

Сәнденудің
бұрышы

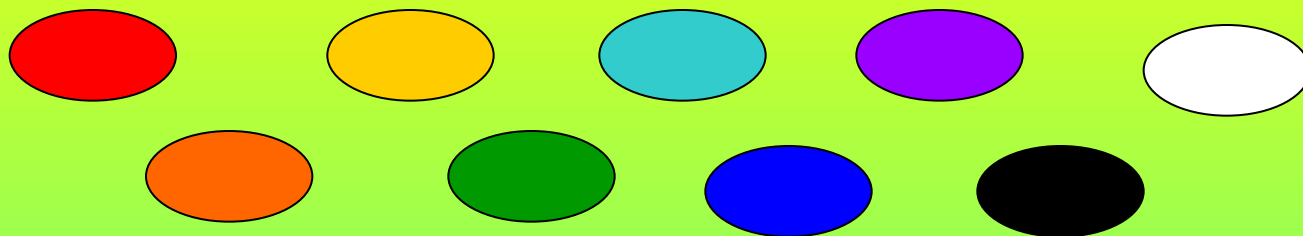
Дидактикалық
сенсорика бойымен
үстел

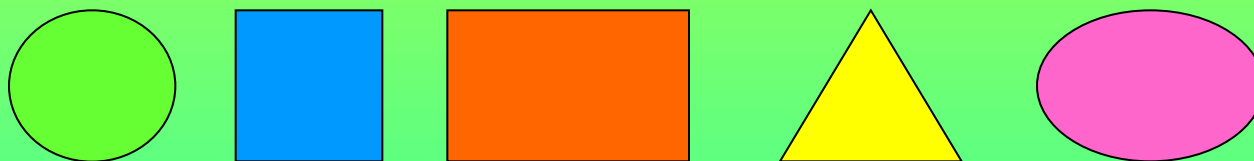
Құммен және
сүмен ойналатын
дидактикалық
ойын

Эталонды жүйе

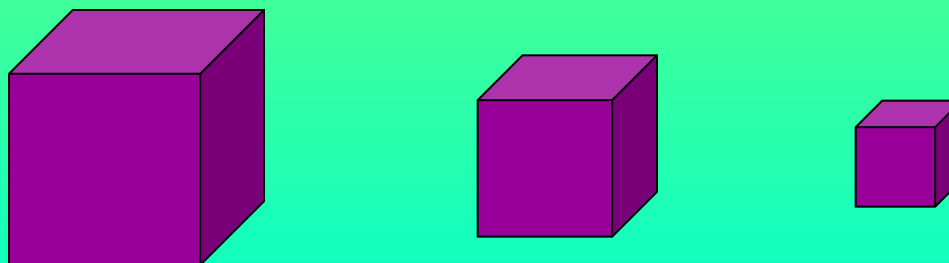
Түстер

Пішіндер

Шамалар

Сенсор дамуы

Сенсорлық қабылдаудың дамуы бұл және бұйымдардың сыртқы қасиеттері туралы ұсыныстарды қалыптастыру: кеңістікте пішінге, түс, шамаға, жағдай олардың, сонымен бірге иіс, дәм және тағы басқалар.

Сенсорика дамууы

Сенсор тәрбиесі –
практикалық өмірдегі
жаттығулар
сезімдерді, беттерін,
материалдарды,
дамытуға арналған
жаттығулар

Міндет үшін орындау шарт:

- ❖ түспен, пішінмен, шамамен балалардың таныстыру үшін шарттарын жасау.

Түс, шама, пішінді бекітуге дидактикалық ойындар және ұсақ кішкене моторика

Түс, шама, пішінді бекітуге дидактикалық ойындар
және ұсақ кішкене моторика

**Назарларыңызға
рахмет !!!**